

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA – 4111-02-04/2013

K/13/006

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice

T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30

lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli K/13/006 – Usuwanie przez przedsiębiorców górniczych szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontrolerzy Janina Balas, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 87477 z dnia 2 grudnia 2013 r.

Aleksander Górniak, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 87476 z dnia 3 grudnia 2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1-4]

Jednostka
kontrolowana Kompania Węglowa S.A. Oddział KWK „Sośnica-Makoszowy”, ul. Makoszowska 24
41-800 Zabrze, Regon: 003473087¹

Kierownik
jednostki
kontrolowanej Zarząd Spółki w składzie:
Brejda Krzysztof - Wiceprezes Zarządu
Uszko Marek - Wiceprezes Zarządu
Rykała Piotr - Wiceprezes Zarządu
Nowak Jacek - Wiceprezes Zarządu

[Dowód: akta kontroli str.5-10]

II. Ocena kontrolowanej działalności

**Ocena
ogólna**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Kopalnia podjęła działania celem realizacji wniosku pokontrolnego zawartego w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 18 listopada 2011 r.² NIK pozytywnie oceniła przyjętą przez Zarząd Kompanii Węglowej S.A. koncepcję eksploatacji węgla kamiennego na lata 2013-2015 na terenie Gminy Gierałtowiec w aspekcie uwarunkowań ochrony powierzchni i prawa miejscowego. Zawarte w planie ruchu zakładu górniczego rozwiązania techniczne w zakresie profilaktyki górniczej, budowlanej, prac hydrotechnicznych oraz monitoringu deformacji powierzchni, w ocenie NIK, mogą przyczynić się do ograniczenia negatywnych skutków eksploatacji górniczej.

¹ Zwana dalej „Kopalnią”

² nr LKA-4101-08-01/2011, P/11/132

II. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykonanie wniosku pokontrolnego zawartego w wystąpieniu pokontrolnym po przeprowadzonej w 2011 r. kontroli P/11/132 „Usuwanie przez przedsiębiorców górniczych szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego”.

Opis stanu
faktycznego

W wystąpieniu pokontrolnym LKA-4101-08-01/2011, P/11/132 z dnia 18 listopada 2011 r. NIK wnosila o zaprzestanie eksploatacji naruszającej warunki posiadanych koncesji na wydobywanie węgla kamiennego. Zgodnie z posiadanymi koncesjami Kopalnia zobowiązana była m.in. do wydobywania kopaliny zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska określonymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego³, w sposób nienaruszający określonego tymi planami przeznaczenia terenów oraz stosowania systemów eksploatacji ograniczających powstawanie szkód górniczych. W trakcie ww. kontroli ustalono, że w ośmiu rejonach gminy Gierałtówce wpływy dokonanej eksploatacji skutkowały przekroczeniem prognozowanych w mpzp izolinii osiadań w granicach 0,10-1,30 m, co było niezgodne z postanowieniami pkt. 5 koncesji.

[Dowód: akta kontroli str. 11-15]

W okresie objętym niniejszą kontrolą Kopalnia prowadziła eksploatację węgla kamiennego na podstawie planów ruchu na lata 2010–2012 i 2013–2015.

Przed sporządzeniem dodatku nr 70 do części szczegółowej planu ruchu na lata 2010-2012, Kopalnia zleciła Głównemu Instytutowi Górnictwa w Katowicach⁴ opracowanie opinii dotyczącej sprawdzenia warunków eksploatacji ściany i60 w pokładzie 405/2 w aspekcie ochrony powierzchni, przy uwzględnieniu zapisów mpzp Gminy Gierałtówce. We wnioskach z ww. opracowania zapisano m.in., że prognozowane przyrosty obniżeń nie przekroczą wartości dopuszczalnych zawartych w mpzp dla tej Gminy. W oparciu o wyniki ww. opracowania Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Gliwicach⁵ zezwolił na eksploatację ściany i60.

[Dowód: akta kontroli str. 16-54]

Dokonana w trakcie kontroli analiza rzeczywistych obniżeń terenu spowodowana eksploatacją ściany i60 w pokładzie 405/2 z prognozowanymi osiadaniami przedstawionymi w opracowaniu GIG wykazała, że nie zostały przekroczone maksymalne dopuszczalne osiadania terenu wynikające z ustaleń mpzp. Jedynie w jednym miejscu, tj. w rejonie ul. Gliwickiej 66 zównały się z nimi.⁶

[Dowód: akta kontroli str. 33, 55-60]

W dniu 24 grudnia 2012 r. Dyrektor OUG zatwierdził plan ruchu Kopalni na lata 2013–2015. Podstawą pozytywnej decyzji Dyrektora OUG były m.in. wnioski zawarte w opracowaniu wykonanym przez GIG pn. „Ocena możliwości i warunków eksploatacji Oddziału KWK »Sośnica–Makoszowy« w ramach planu ruchu na lata 2013–2015 w aspekcie ochrony powierzchni przy uwzględnieniu zapisów Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gierałtówce

³ zwany dalej „mpzp”.

⁴ Zwany dalej GIG.

⁵ Zwany dalej Dyrektorem OUG.

⁶ Dopuszczalne osiadania określone w mpzp wynosiły 3,00 m, rzeczywiste osiadania będące efektem eksploatacji wyniosły 3,01 m. Błąd pomiaru został wyznaczony na poziomie +/-0,03 m

uchwalonego w dniu 28 kwietnia 2005 r.” oraz pozytywna opinia Komisji do spraw Ochrony Powierzchni przy WUG z 31 sierpnia 2012 r.

Z wniosków zawartych w ww. dokumentach wynikało, że prognozowane przyrosty obniżenia nie przekroczą wartości dopuszczalnych, zawartych w mpzp dla Gminy Gierałtówice.

[Dowód: akta kontroli str. 63-165]

Powyższe ustalenia wskazują, że Kopalnia podjęła działania celem realizacji wniosku pokontrolnego zawartego w wystąpieniu pokontrolnym NIK.

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wywiązywanie się Kopalni z niektórych warunków zawartych w koncesjach na prowadzenia eksploatacji podziemnej węgla kamiennego

Opis stanu
faktycznego

Kopalnia prowadziła działalność gospodarczą na podstawie posiadanych koncesji na wydobywanie węgla kamiennego nr 59/94⁷ i 115/94⁸ wydanych przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w 1994 r., ważnych do 2020 r. Jednym z warunków zawartym w ww. koncesjach (pkt 5b) było zobowiązanie Kopalni do ponoszenia kosztów prac związanych z rekultywacją, usuwaniem szkód górniczych, składowaniem odpadów, zapobieganiem szkodliwemu oddziaływaniu eksploatacji na środowisko oraz usuwaniem jej ewentualnych skutków.

[Dowód: akta kontroli str. 166-181]

W okresie objętym kontrolą w Kopalni została wprowadzona „Instrukcja w sprawie trybu i zasad postępowania przy usuwaniu i zapobieganiu szkodom wyrządzonym ruchem zakładu górniczego”⁹, przyjęta Uchwałą Zarządu Nr 20/2012 z dnia 5 stycznia 2012 r.

Szczegółowa analiza czterech wniosków o naprawę szkód w obiektach budowlanych, złożonych w badanym okresie wykazała, że Kopalnia przy rozpatrywaniu ww. wniosków każdorazowo stosowała procedury opisane w przyjętej Instrukcji

[Dowód: akta kontroli str. 182-185, 219-220]

W ramach profilaktyki budowlanej Kopalnia w maju 2012 r. zleciła¹⁰ wykonanie inwentaryzacji obiektów budowlanych zlokalizowanych w terenie górniczym KWK „Sośnica-Makoszowy”, podlegających wpływom eksploatacji górniczej projektowanej w planie ruchu Kopalni na lata 2013-2015. Łącznie zinwentaryzowano 2561 obiektów budowlanych, w tym 1324 budynki mieszkalne. Kopalnia prowadziła „Książkę obserwacji obiektów kubaturowych”, która zawierała szczegółowy opis 63 obiektów, których odporność statyczna była niższa od projektowanych wpływów eksploatacji górniczej. Ww. obiekty poddawane były bieżącej obserwacji. Informacje i wpisy na temat prowadzonej obserwacji, stanu technicznego oraz prowadzonych remontów w obserwowanych obiektach budowlanych, zawarte w ww. książce były na bieżąco aktualizowane przez inspektorów Działu szkód górniczych Kopalni.

[Dowód: akta kontroli str. 186-211]

⁷ Koncesja z dnia 21 kwietnia 1994 r. na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża Sośnica”

⁸ Koncesja z dnia 27 lipca 1994 r. na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Makoszowy”

⁹ Zwana dalej „Instrukcją”

¹⁰ Umowa nr 5/2012 z dnia 7 maja 2012 r. zawarta pomiędzy MGGP Aero Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie, a CADbud Usługi Inżynierskie Szymon Dawczyński z siedzibą w Pszczynie.

Kopalnia realizowała warunki zawarte w postanowieniach Wójta gminy Gierałtowiec, pozytywnie opiniujących plan ruchu na lata 2010-2012. Jednym z warunków pozytywnego zaopiniowania ww. planu było wprowadzenie do niego zobowiązań wynikających z porozumienia w sprawie warunków techniczno organizacyjnych i społecznych prowadzenia eksploatacji na terenie gminy Gierałtowiec¹¹. Analiza zobowiązań ujętych w porozumieniu z 2009 r. wykazała, że były one umieszczone w planie ruchu i zrealizowane, bądź były w trakcie realizacji. Jedynym zadaniem, którego nie zrealizowano była regulacja potoku Chudowskiego w ramach likwidacji zagrożenia powodziowego. Główną przeszkodą w realizacji tego zadania były trudności w pozyskiwaniu przez Kopalnię praw do dysponowania gruntami znajdującymi się wzdłuż cieku, które były własnością osób fizycznych.

[Dowód: akta kontroli str. 186-211]

W trakcie czynności kontrolnych dokonano oględzin prowadzonej przez Kopalnię inwestycji hydrotechnicznej, likwidującej skutki obniżenia terenu wywołanych prowadzoną dotychczas eksploatacją węgla kamiennego. Inwestycja pn. „Przebudowa przeciwpowodziowej infrastruktury technicznej w rejonie zbiornika »Sośnica I« i terenów przyległych z uwzględnieniem dotychczasowej funkcji zbiornika, w aspekcie projektowanej, docelowej eksploatacji górniczej KWK »Sośnica–Makoszowy« na obszarze sołectwa Przyszowice”, na dzień przeprowadzenia oględzin zrealizowana była w 12%.

[Dowód: akta kontroli str. 221-225]

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 5 marca 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Aleksander Górniak
Główny specjalista kontroli państwowej

Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
Podpis

¹¹ Porozumienia nr 1/2009/S-M z dnia 10 grudnia 2009 r. zawarte pomiędzy Wójtem Gminy Gierałtowiec a KWK „Sośnica – Makoszowy”.

¹² Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK”.